

Gedrag en sociaal-emotioneel leren op de Gereformeerde Basisschool Benjamin

Vaardigheden die Cito niet toetst:

creativiteit	daadkracht
kritisch denken	leiderschap
veerkracht	mededogen
inlevingsvermogen	moed
motivatie	verbazing
behoedzaamheid	bescheidenheid
zelfstandigheid	geduld
verantwoordelijkheid	verdraagzaamheid
doorzettingsvermogen	samenwerking
nieuwsgierigheid	flexibiliteit
humor	accuratesse
discipline	betrouwbaarheid

www.WilhelminaWoudt.blogspot.nl

Onze visie:

Uitgangspunt van de Gereformeerde Basisschool Benjamin is dat we bewust een rol proberen te spelen in het aanleren van sociaal gedrag van de kinderen op onze school en een bijdrage willen leveren aan de emotionele opvoeding van de kinderen. Als school zijn we hier actief mee bezig. De opvoedende rol van de school zien wij in het verlengde van die van de ouders als eerste opvoeders van hun kind. De basis van ons handelen wordt gevormd door de waarden en normen zoals die in de school worden gehanteerd.

Goed gedrag van kinderen trachten we te handhaven en versterken. Preventie speelt hierin een belangrijke rol. We

gaan hierbij uit van een combinatie van verschillende gedragstheorieën, waarbij de **oplossingsgerichte theorie** als ons basismodel functioneert. Deze theorie past volgens ons het beste bij de christelijke identiteit van de school. Vooruit kijken met positief toekomstperspectief. Zichtbaar in de klas is dit in uitspraken als: “fouten maken mag” en “ik kan het nog niet...”

Daarnaast hanteren we ook de **interactionele theorie** binnen onze school. Dit valt te zien in de uitgebreide startgesprekken, nadrukkelijke afstemming met ouders bij gedragsproblemen zodat de begeleiding wordt aangepast aan het kind. De samenwerking kind-ouders-leerkracht, gelijkwaardig vanuit verschillende invalshoeken, vinden wij van heel groot belang. Met de leerling werken we aan relatie, maar ook via dit model aan autonomie en competentie.

Naast bovenstaande theorieën maken we ook veelvuldig gebruik van de **gedragstheoretische aanpak**. Vanuit een goede relatie zijn complimenten en straffen effectief. Maar de beloning zou volgens ons wel afhankelijk moeten zijn van de behoefte van het kind. Je moet het kind dus kennen (=relatie). Gezamenlijk hanteren we dezelfde gedragsafspraken en vertoont de leerkracht hierbij consequent en voorspelbaar gedrag. We gaan zoveel mogelijk uit van de 4:1 methode (na het geven van 4 complimenten is de kans dat de reprimande geaccepteerd en gevoeld wordt aanzienlijk groter). We zorgen ervoor dat gegeven straf zoveel mogelijk past bij het vergrijp, van korte duur is, direct wordt gegeven, als onprettig wordt ervaren en mild is. Vanuit de gedragstheorieën die we kennen weten we dat straffen en belonen effectief zijn wanneer we gedrag willen aan- of juist afleren.

Deze drie theorieën vormen de basis van onze houding ten opzichte van het gedrag van onze leerlingen. Uiteraard zien we, daar waar nodig, ook sporen van andere gedragstheorieën binnen onze school. Het medisch model zetten we in wanneer er vermoeden van een gedragsstoornis is, die bijvoorbeeld op den duur ook therapie en/ of medicatie vereist van externen. We zullen dan ook kijken naar wat de voorgeschiedenis (anamnese) is van het kind en of er medische signalen zijn. Dit speelt pas op het moment dat de school geen bevorderende factor meer kan zijn voor het kind, maar belemmerend wordt en dus handelingsverlegenheid ervaart.

In ons handelen richting de leerlingen is het soms nodig om **directief** te reageren, maar veel liever handelen we vanuit een **responsieve** en **informatieve** houding. Bewustwording is de sleutel tot het veranderen van probleemgedrag, met name bij de kinderen waar verder geen sprake is van een gedragsstoornis. Vanuit de preventieve, positieve en oplossingsgerichte benadering helpen we het kind met het verder ontwikkelen van sociale vaardigheden en het omgaan met emoties.

In de praktijk:

Vanuit de 5 niveaus van ondersteuning kunnen we het volgende over gedrag en sociaal-emotioneel leren zeggen.

Niveau 1: goed onderwijs in de klas. De basisvoorwaarden van respect en goede manieren uiten zich in de wijze waarop de leerkracht met de kinderen omgaat en de manier waarop de kinderen hun leerkracht en elkaar aanspreken. Elke leerkracht staat klaar om zijn leerlingen te begroeten. Onze school hecht veel waarde aan het respectvol met elkaar omgaan, bepaalde gedragsverwachtingen worden daarom ook nadrukkelijk geoefend met de leerlingen. Wekelijks wordt er een half uur sociaal-emotionele ontwikkeling als les gegeven. Hierin worden situaties geoefend, waarvan duidelijk wordt uit de SCOL (sociale competentie observatie lijst) en observaties van de leerkracht dat de groep hier moeite mee heeft. De leerkracht is eindverantwoordelijk.

Niveau 2: omgaan met verschillen. Er wordt vanuit de leer- of onderwijsbehoefte van het kind gekeken hoe er preventief gewerkt kan worden aan het verbeteren van zijn of haar gedrag. Vanuit de gedragsvragenlijsten van SCOL en de observaties in de klas wordt er bepaald welke leerlingen hiervoor in aanmerking komen. In de SCOL komen vooral de leerling met internaliserend probleemgedrag helder naar voren en voor deze kinderen wordt gezocht naar een goede aanpak maar dit kunnen ook kinderen met een gediagnosticeerde gedragsstoornis zijn. Ons doel als school is het zijn van een bevorderende factor in de ontwikkeling van elke leerling. De leerkracht is eindverantwoordelijk.

Niveau 3: Extra begeleiding in de school. Hier gaat het om leerlingen waar na intern en/of extern onderzoek is gebleken dat zij veel extra zorg nodig hebben. Deze extra zorg kan door de remedial teacher, de gedragspecialist, intern begeleider of de groepsleerkracht geboden worden. De gedragspecialist is in 2015-2016 gestart met groepen en individuele leerlingen die extra hulp kunnen gebruiken. Om dit moment is er mogelijkheid voor de cursussen "Omgaan met boosheid", "Omgaan met piekeren", "Omgaan met negatieve gedachten" en "Omgaan met faalangst", allemaal in de middenbouw (groep 5, 6, 7). In de komende jaren zal de gedragspecialist zich ook gaan toeleggen op begeleiding bij het trainen en versterken van specifieke executieve functies. Daarnaast is een ergotherapeut gestart met groepen te helpen met hun werkhouding en impulsbeheersing in de middenbouw (groep 3, 4, 5). De intern begeleider is eindverantwoordelijk.

Niveau 4: Begeleiding buiten de school. Voor onze school betekent het dat wanneer de leerkracht handelingsverlegenheid ervaart met een leerling en de gedragspecialist hier ook niet verder in kan begeleiden, er de mogelijkheid bestaat via het samenwerkingsverband PTAB (preventieve tijdelijke ambulante begeleiding) aan te vragen. Een externe deskundige zal dan komen observeren en de leerkracht op weg helpen in het constructief omgaan met de leerling met speciale onderwijsbehoeften. Wanneer, alle interventies ten spijt blijkt, dat dit niet voldoende is en het basisonderwijs niet toereikend blijkt voor de leerling met speciale onderwijs- of ondersteuningsbehoefte, wordt overgegaan tot tijdelijke verwijzing naar het speciaal onderwijs. Dit is niveau 5: Verwijzing. De intern begeleider is eindverantwoordelijk.

SCOL:

S.C.O.L. staat voor Sociale Competentie Observatie Lijst en is een lijst met 34 vragen rondom gedrag die de groepsleerkracht in het najaar en het voorjaar invult voor iedere leerling. Daarnaast worden op dezelfde momenten door de leerlingen van groep 6, 7 en 8 eenzelfde lijst over zichzelf ingevuld. De gegevens die hieruit komen worden op leerlingniveau, groepsniveau en schoolniveau zorgvuldig geanalyseerd en vinden een plaats in het document van de analyse van de opbrengsten, op de lijst uitvallers en alle leerlingen die D of E scores worden door de gedragspecialist diagnostisch onderzocht.